

2014

Bar Mitzvah Online

Bar Mitzvah Ma'amar - Hebrew

מאמר ד"ה "איתא במדרש תילים"

Bar Mitzvah Online

www.barmitzvah-online.com

פרק א

מאמר ד"ה "איתא במדרש תילים"

יב תמוז, תרנ"ג.

איתא במדרש תילים רבי אליעזר אומר אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבנו של עולם רוצין אנו ליגע בתורה יומם ולילה אכל אין לנו פנאי אמר להם הקדוש ברוך הוא קיימו מצות תפילין ומעלה אני עליכם כאלו אתם יגיעים בתורה יומם ולילה.

ולכאורה צריך להבין מהו ענין מצות תפילין שעל ידי זה יפטר מלימוד התורה ומה ענינם זה לזה.

אף הענין הוא דהנה כתיב מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל [איתא במדרש על זה] יש מי שהוא מצוה לאחרים לעשות והוא אינו עושה אכל הקדוש ברוך הוא מה שהוא עושה אומר לישראל לעשות שנאמר מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו.

ופירוש מה שהוא עושה, מי הוא הגורם שיעשה הקדוש ברוך הוא את המצות על ידי שישראל עושים המצות על ידי זה גורמים שיעשה הקדוש ברוך הוא את מצות אלו. ונמצא על ידי שישראל מניחים תפילין על ידי זה גורמים להיות הקדוש ברוך הוא מניח תפילין.

והנה אמרו רז"ל תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו ומי כעמך כישראל גוי אהד בארץ. ונמצא כי על ידי שהקדוש ברוך הוא מניח תפילין על ידי זה מתגדלים ישראל.

וביאור הענין דהנה כתיב השקיפה ממעון קדשך מן השמים וכרף את עמך ישראל.

כי הנה כתיב רם על כל גוים הוי' כו' שהוא מרום כו', ומצד עצמותו אם חטאת מה תפעול בו ורבו פשעיו מה תעשה לו אם צדקת מה תתן לו ומה פיזר יקח. וכל העולמות עליונים ותחתונים כולא קמיה כלא מפש חשיבי. וכדכתיב כי נשגב שמו לבדו, רק הודו וזיוו והארתו על ארץ ושמים.

וְזֶהוּ כִּד סְלִיק הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעֵילָא, רוּצָה לוּמַר כְּשֶׁנִּסְתַּלַּק הַחַיִּית מֵהֶאָרָה
לְמַעַלָּה מְעַלָּה לְבְּחִינַת עֲצָמוּתוֹ, וְאַזֵּי הָעוֹלָמוֹת אֵינָם תּוֹפְסִים מְקוֹם וְהִנְהֵגַת
הָעוֹלָמוֹת הוּא בְּבְחִינַת שִׁינָה כְּכַיְכּוֹל, כְּאַדָּם הַיֵּשֶׁן שֶׁנִּסְתַּלַּק שְׁכָלוֹ מֵהַכְּלִי שֶׁהוּא
הַגּוּף לְמִקּוּרוֹ וְשָׂרְשׁוֹ, וְלֹא נִשְׁאַר כִּי אִם כַּח הַדְּמִיוֹן שֶׁהוּא רְשִׁימוֹ.

וְלָכֵן כְּתִיב וַיִּקַּץ כַּיֵּשֶׁן הוּא יוֹכְתִיב עוֹרָה לְמָה תִּישָׁן הוּא שְׂיֵהִיָּה גִילּוּי אֹר אֵין סוּף
בְּרוּךְ הוּא בְּחֻכְמָה וְחֻסֵּד בְּבְחִינַת עֲצָמוּתוֹ וּמַהוּתוֹ יִתְבַּרְךָ בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֲצָמוֹ וַיָּאָר פָּנָיו
פְּנִימִיּוֹת רְצוֹנוֹ כו'. וְהֵינּוּ עַל יְדֵי הַמְּשַׁכֵּת הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת.

וְזֶהוּ הַבֵּט מִשְׁמִים וְרָאָה וְהַשְׁקִיפָה מִמְּעוֹן קִדְשֶׁךָ מִן הַשְּׁמַיִם, שָׁם מִים, שֶׁהוּא
בְּחִינַת הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁלָה לְמִים [שֶׁנֶּאֱמַר הוּא כֹל צִמָּא לְכוּ לְמִים כו' שֶׁזֶּה קָאֵי עַל
בְּחִינַת הַתּוֹרָה כו'] וְאַזֵּי וּבְרַךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל, כִּי עַל יְדֵי בְּחִינָה זֹאת נִהְיָה אֲנַחְנוּ עִם
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל נִתְרָאִים לְפָנָיו לְדַבֵּר חֲשׁוּב, שֶׁכָּל עֵיקַר הַהִשְׁגָּה וְהַגִּילּוּי הוּא עַל יְדֵי
הַתּוֹרָה וְהַתּוֹרָה הִיא אֲצִלְנוּ בְּהַתְּגַלּוּת.

וְזֶהוּ שֶׁאֵמַר הַכְּתוּב נִפְתַּחוּ הַשְּׁמַיִם וְאֶרְאֶה מַרְאֹת אֱלֹקִים בְּחִינַת אֶסְפְּקִלְרָא
הַמְּאִירָה שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת שְׁמַיִם מִתְרָאָה לְפָנָיו כְּכַיְכּוֹל כְּאֵלוֹ עַל דְּרָךְ מְשַׁל רֹאָה
בְּמַרְאֵה הַמְּאִירָה שֶׁהוּא מְכַלֵּי זְכוּכִית שֶׁעַל יְדֵי הַמַּרְאָה נִרְאָה הַדְּבָר שְׂרוּאֵין בָּהּ
לְדַבֵּר גְּדוּל יוֹתֵר וּמְשׁוּבַח יוֹתֵר מִמָּה שְׂרוּאֵין אוֹתוֹ כִּי בְּלִי מַרְאָה, כִּי עַל יְדֵי הַבְּטָה
וְהַשְׁקָפָה בְּבְחִינַת הַתּוֹרָה שָׁם נִרְאִים לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מְקִיָּמִים הַתּוֹרָה
בְּבְחִינַת שְׂבַח וְגְדוּלָּה.

וְזֶהוּ וְמִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאֶרֶץ פִּירוּשׁ שֶׁהֵם מִמְּשִׁיכִים בְּחִינַת אֶחָד בְּאֶרֶץ
לְהִיּוֹת שׁוֹרָה וּמִתְגַּלָּה בְּחִינַת הוּא אֶחָד שְׂיֵהִיָּה שׁוֹרָה בְּאֶרֶץ הַתְּתוּנָה.

פֶּרֶק ב

וּבִיאֹר הָעֵנִין מְעַלֵּת הַתּוֹרָה יוֹבֵן מִמְּאָמַר רַז"ל אֶלְפִים שָׁנָה קִדְמָה תּוֹרָה לְעוֹלָם,
פִּירוּשׁ קִדְמָה אֵין פִּירוּשׁ בְּזִמְנָן, שְׁהֵרִי הַזְּמַן וּמְקוֹם שְׂבִינְיָהֵם מְחֻדָּשִׁים. וְקוֹדֵם שֶׁנִּבְרָא
הָעוֹלָם לֹא הָיָה גַם כֵּן בְּחִינַת הַזְּמַן. אֶלָּא שֶׁעֵנִין הַקְּדִימָה הִיא קְדִימַת הַמְּעַלָּה.

לְהִיּוֹת שׁוֹרֵשׁ וּמְקוּר הָעוֹלָמוֹת הוּא מְבְּחִינַת מְדוּת כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב שְׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה
וְלֹא כְּתִיב בְּשֶׁשֶׁת יָמִים אֶלָּא כִּי שְׁשֶׁת יָמִים אֵלוֹהִים שֶׁשָּׂה מְדוּת עֲלִיוֹנוֹת נִשְׁפְּלוּ בְּבְחִינַת
עֲשִׂיָּה.

וְזֶהוּ שְׂרָאשִׁית עֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת הוּא בְּרָאשִׁית בְּרָא שִׁית , פִּירוּשׁ בְּרָא שִׁית עַל דְּרָף
מֵה שְׂכֵתוֹב עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה נְשִׁישׁ בְּזֶה ב 'פִּירוּשִׁים, הָא' בְּכִדִי נְשִׁיתֵהוּ עוֹלָמוֹת זֶהוּ
עַל יְדֵי מִדַּת הַחֶסֶד שֶׁהוּא אָזִיל עִם כּוֹלֵהוּ יוֹמִין . הַב' שְׂצָרִיכִים לְבָנוֹת אֶת מִדַּת
הַחֶסֶד וְעַל דְּרָף זֶה הוּא בְּרָאשִׁית בְּרָא שִׁית שֶׁהוּא בְּנִין הַמִּדּוֹת בְּכִדִי שְׁיֵהִיָּה מְקוֹר
לְעוֹלָמוֹת בְּרִיאָה-יְצִירָה-עֲשִׂיָּה.

אָכֵל הַתּוֹרָה קִדְמָה לְעוֹלָם לְהִיּוֹת כִּי אֹרִיִּיתָא מְחַכְמָה נְפָקֵת.

שְׁעָנִין בְּחִינַת הַמוֹחִין אֵינָם שְׁיִיכִים לְעוֹלָמוֹת כָּלֵל. וְגַם כְּשֶׁלֵּא יֵשׁ לְמִי לְהַשְׁפִּיעַ דְּבַר
שְׂכָל הָרִי הוּא יְכוֹל לִישֵׁב וּלְהַשְׁכִּיל הַשְּׂכָלוֹת. מֵה שְׁאִין כֵּן בְּבְחִינַת הַמִּדּוֹת עַל דְּרָף
מְשַׁל מִדַּת הַחֶסֶד כְּשֶׁלֵּא יֵשׁ לְמִי לְהַשְׁפִּיעַ טוֹב וְחֶסֶד הָרִי בְּטַל כָּל הַמִּדָּה וְכֹלֵא הִיא
כָּלֵל. וְכֹמוֹ שְׁמַצִּינוּ בְּאֲבָרָהֶם דְּכִתִּיב בֵּיהּ וְהוּא יוֹשֵׁב פֶּתַח הָאֵהָל כְּחוּם הַיּוֹם, שְׁעָנִין
מֵה שְׁיִשֵּׁב עַל הַפֶּתַח הוּא שְׁחַפֵּשׁ אַחַר עוֹבְרִים וְשָׁבִים בְּכִדִי שְׁיֵהִיָּה לוֹ לְמִי לְהַשְׁפִּיעַ
הַחֶסֶד, כִּי בְּלִיתִי הַמְקַבֵּל מִתְאַבֵּד כָּל פְּעוּלַת הַמְשַׁפִּיעַ כּו'

וְעַל דְּרָף זֶה יוֹבֵן לְמַעַלָּה דְּכִתִּיב זְכוֹר רַחֲמִיךָ וְחֶסְדִּיךָ כִּי מְעוֹלָם הִמָּה, שְׂבְחִינַת
הַרְחָמִים וְהַחֶסְדִּים זֶהוּ שְׁיִיכִים לְעוֹלָמוֹת וְכִנְזָכֵר לְעִיל בְּעָנִין כִּי אִמְרֵתִי עוֹלָם חֶסֶד
יִבְנֶה וְכִדְפִירְשָׁנוּ שְׂצָרִיכִים לְבָנוֹת מִדַּת הַחֶסֶד, כִּי בְּלֵא הַתְּהוּוֹת אֵינָם צְרִיכִים לְמִדַּת
הַחֶסֶד, כִּי עַל מִי יִתְחַסֵּד.

וְזֶהוּ שְׁמַתְחִיל הָעֵץ חַיִּים כְּשֶׁעֲלָה בְּרִצּוֹנוֹ הַפְּשוּט לְהִטִּיב לְכְרוּאָיו שְׁזָהוּ מִצַּד טְבַע
הַטּוֹב לְהִטִּיב שֶׁהוּא בְּחִינַת הַשְּׁפָעַת הַחֶסֶד שְׁנִמְשָׁף מְבְחִינַת כִּי חִפֵּץ חֶסֶד שֶׁהוּא
בְּחִינַת הַחֶסֶד שְׂבְחִפֵּץ הוּי',

אָכֵל מְבְחִינַת הַמוֹחִין לֹא נִמְשָׁף בְּבְרִיאַת הָעוֹלָם.

וְהַגַּם כִּי אִמְרוּ רַז"ל בְּעֲשָׂרָה דְּבָרִים בְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹלָמוֹ בְּחֶכְמָה וּבְתַבּוּנָה
וּבְדַעַת. וּבְסִפּוּר יְצִירָה בְּשִׁלְשָׁה סְפָרִים כּו' בְּסִפּוּר וְסוּפּוּר וְסִפּוּר, שְׁנִתְבְּאָר בְּדְרוּשׁ
הַמַּתְחִיל וְשִׁאֲבָתָם שְׁסוּפּוּר [בְּזָא"ו] הוּא בְּחִינַת חֶכְמָה כְּמוֹ הַסּוּפּוּר שְׂכוֹתֵב אֶת
הַסּוּפּוּר [בְּלֵא וְא"ו שְׁנִקְרָא] בֵּינָה , מְכַל מְקוֹם מֵה שְׁנִמְשָׁף בְּמִדּוֹת הוּא רַק בְּחִינַת
מוֹחִין שְׂבַמְדוֹת. אָכֵל לֹא בְּחִינַת מוֹחִין בְּעֲצָם.

אָכֵל אֹרִיִּיתָא מְחַכְמָה נְפָקֵת, לְכֵן אֲלָפִים שָׁנָה קִדְמָה תּוֹרָה לְעוֹלָם. [וְזֶהוּ עָנִין
אֲאֲלָפֵךָ חֶכְמָה אֲאֲלָפֵךָ בֵּינָה שֶׁהֵם בְּחִינַת מוֹחִין הֵם קִדְמוֹ לְעוֹלָם שֶׁהוּא בְּחִינַת
מִדּוֹת כּו' וְזֶהוּ אֲלָפִים כּו' אֲלָפִים הוּא לְשׁוֹן אֲאֲלָפֵךָ כּו' ,

פרק ג

וזהו שאמר רבי אליעזר אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רוצים אנו ליגע בתורה, להיות כי על ידי לימוד התורה ימשיכו בחינת מוחין במדות שזהו מעלה גדולה ונפלאה כו', אבל אין לנו פנאי. אמר להם הקדוש ברוך הוא קיימו מצות תפילין ומעלה אני עליכם כאלו אתם יגיעים בתורה יומם ולילה. והיינו כי על ידי מצות תפילין משיכים להיות הקדוש ברוך הוא מניח תפילין כנזכר לעיל,

שפירוש הקדוש ברוך הוא הוא זי"ג דאצילות, שז"א הוא קדוש ומלכות ברוך. כנודע מענין יום ולילה ולכן כשאמרו קדוש ידע משה רבנו עליו השלום בחר שהוא יום, וכשאמרו ברוך ידע שזה לילה.

אבל ענין שהקדוש ברוך הוא מניח תפילין הוא בחינת המשכת מוחין במדות והיינו בחינת מוחין בעצם.

ולכן הקטן שלא הגיע ל"ג שנה פטור מתפילין, כי אינו נקרא איש, ולא יש בו כי אם קטנות המוחין. רק בהיות בן י"ג שנה ויום אחד שנעשה איש, אז על ידי הנחת תפילין משיף להיות הקדוש ברוך הוא מניח תפילין.

ונמצא מוכן שענין התפילין שלמעלה הוא המשכת מוחין בעצם. ונמצא כי זה בחינה אחת עם לימוד התורה. ולכן אמר קיימו מצות תפילין ומעלה אני עליכם כאלו אתם יגיעים בתורה יום ולילה כו'.

ופירוש כאלו, כי על ידי גיעת התורה היה נמשך באויר העולם. ולכן אמר הגם כי על ידי התפילין נמשך המוחין בשרש ומקור המהוה עולמות מכל מקום מעלה אני עליכם כאלו אתם יגיעים בתורה יום ולילה הוא בחינת עולם שלמטה כו'